

Závěrečná zpráva zájmového vzdělávání ve školní družině

školní rok 2021/2022

zpracovala:

Mgr. Jana Kovaříková

vedoucí vychovatelka

Zájmové vzdělávání ve školní družině bylo zahájeno 1.9.2021. Do školní družiny bylo přihlášeno 209 účastníků a v provozu bylo 8 oddělení. Od ledna 2022 fungovalo 7 oddělení se 191 účastníky. Probíhalo formou pravidelné výchovné činnosti, příležitostné zájmové činnosti a činnosti spontánní.

Pravidelná výchovná činnost

Školní družina 14. ZŠ v Plzni se v tomto školním roce již potřetí připojila k mezinárodnímu programu Les ve škole, který v České republice koordinuje vzdělávací centrum TEREZA. Jedná se o dlouhodobý mezinárodní program, do kterého je zapojeno cca 4000 škol z 26 zemí světa. Program motivuje učitele, aby se svými žáky chodili v době výuky ven a umožnili jim učit se „o lese v lese“. V České republice je do programu zapojeno více než 350 základních škol, přírodovědných kroužků nebo družin. Již v předchozích letech školní družina získala **prestižní mezinárodní certifikát** „Lesní třída“ a tak i v tomto školním roce zájmové vzdělávání pokračovalo v duchu „Lesa ve škole“. Stále jsme **jediná** školní družina v Plzni, která je do programu zapojena. Po domluvě s vedením školy získala školní družina dostatečnou časovou dotaci pro možnost každodenních vycházek do vzdálenějšího okolí školy, na louky i do lesa. Tím bylo možné realizovat metodiky „Vnímáme les všemi smysly – ponožková dobrodružství“ pro první třídy a „Lexikon lesních skřítků“ pro ostatní účastníky. Metodiky byly rozpracovány do celoročního plánu školní družiny, který obsahoval všechny stanovené prvky ŠVP pro zájmové vzdělávání. Hlavním cílem obou programů bylo, že účastníci:

Les mají rádi – je pro ně místem pro hru i tvoření, vytváří si osobní vztah k rostlinám, živočichům, konkrétním místům i lesu jako celku.

Zkoumají les – pozorováním vlastním i s pomocí průvodců zkoumají děje, které se tu odehrávají i vliv člověka a lesa. Získané znalosti dokážou uplatnit také v jiných ekosystémech
Pečují o zelená místa ve svém okolí (v lese, školní zahradě či v truhlíku) – přímo i skrze zapojení dalších dětí či dospělých

Výstupy celoročního plánu pro první ročníky :

výstava lesních zážitků : lapač zážitků a Lesních deníků, ponožkové divadlo, výstava fototrojcí
Individuální výstup : lesní deník-prostor pro zaznamenávání zážitků(malování, lepení, psaní)
pracovní listy v podobě příprav na lesní výpravy

Výstupy celoročního plánu druhé až páté ročníky :

Žákovský výstup – lesní deník ilustrující pátrání v lese

Třídní výstup – kronika lesních skřítků tvořená sešitými plakáty a pracovními listy o životě lesních organismů a jejich vztazích

Deník – pětilístek na začátku a v závěru práce na ročním plánu, moje lesní zvíře, kdo kde bydlí, kdo co/koho jí, dopis skřítkům z lesa.

Kronika - 4 spojené plakáty, každý z nich obsahuje vyplněné příslušné pracovní listy a je na nich vyznačena propojenost jednotlivých organismů, obydlí i potrava jsou zaškrtnuty a nalepeny tak, aby to odpovídalo skutečnosti.

Rozpracování dvou metodik bylo realizováno s ohledem na předchozí zkušenosti s Lesem ve škole, a především s ohledem na nejmladší účastníky, kteří při nástupu do zájmového vzdělávání neumí číst a psát, avšak pomocí svých průvodců veselých ponožek se dokážou do programu plnohodnotně zapojit.

V průběhu školního roku všechna oddělení uskutečňovala výpravy do okolní přírody a do lesa, kde poznávala rostliny, živočichy, barvy a vůně lesa v různých ročních obdobích. Zkoumala jejich vzájemné vztahy. Účastníci zájmového vzdělávání poznali mnoho nových zvířat, dokážou určit co je jejich potravou a kde se nachází jejich obydlí. V rámci svého oddělení účastníci pracovali s lesními deníky, do kterých doplňovali své lesní poznatky. Do konce školního roku všechna oddělení zvládla absolvovat celý program, a tak se podařilo pro školní družinu opět **získat mezinárodní certifikát Lesní třída** a tím i získat roční patronaci nad 10 m² nového pralesa vznikajícího na Ještědském hřebeni. Vedoucí vychovatelka vznikající prales osobně navštívila a pořídila fotodokumentaci, aby účastníci měli přehled, jak je jejich činnost prospěšná.

Kromě
programu,

který nabízely obě metodiky, byly i další aktivity školní družiny směřovány do přírody a oddělení plnila malá dobrodružství. V úvodu školního roku se některá oddělení zapojila do přírodovědné soutěže „Abecedová výzva“, kterou pořádala hajná Ing. Stanislava Šejbová z Orlického podhůří a Sedmému oddělení se podařilo získat druhé místo a hodnotnou cenu v podobě přednášky o stromech, která se uskuteční v září 2022. V říjnu se všechna oddělení zapojila do soutěžní výzvy „Stromy a my“, kterou pořádala Líška Vsetín. Oddělení si vybrala výrobu „Okna do podzimu“ a listového leporela. Za účast v soutěži školní družina obdržela dárkové propagační předměty a látkovou tašku.

V závěru školního roku se školní družina zapojila do výtvarné soutěže „Divočák aneb prase v lese“, kterou pořádalo středisko Ekologické výchovy Lesů hl. m. Prahy. Do soutěže bylo odesláno 16 výkresů a jsme plni očekávání, zda zaujmou porotu.

Další dlouhodobou venkovní aktivitou bylo plnění výzvy „Pomáhej pohybem“, které se zúčastnili především starší účastníci školní družiny. Při každé vycházce do okolí školy pomocí mobilní aplikace zaznamenávali počet ušlých kilometrů, za které získávali body. V závěru školního roku se společně rozhodli, komu body věnují, byl vybrán psí útulek. Měsíc duben byl věnován ekologii, účastníci se učili třídit odpad, poznali, jak dlouho trvá, než se v přírodě rozloží odhozený odpadek. Pro všechna oddělení byla uspořádána úniková hra Nalezení pitné vody. V červnu měli účastníci možnost seznámit se s chovem Achatinů, šneků afrických. Vychovatelka Druhého oddělení přinesla do školní družiny živé šneky v různých stádiích růstu. Účastníci se učili o jejich životě, rozmnožování, a hlavně o tom co vše potřebují, aby byli zdraví a dobře se jim dařilo.

Z výše uvedeného vyplývá, že ve školní družině byl kladen důraz především na přírodovědnou činnost a pobyt venku. Je důležité zmínit, že nebyly opomenuty žádné složky pravidelné výchovné činnosti. Vychovatelky v průběhu školního roku předkládaly účastníkům

velmi pestrý program. Vhodnou formou jim nabízely estetické činnosti ve formě básniček, zpěvu, tance, poslechu hudby, kresby a malby, hraného divadla. Kladně hodnotím, že se Druhé oddělení, kde byli soustředění především žáci první třídy ujalo výzdoby v jídelně a pravidelně obměňovalo závěsné girlandy s ohledem na roční období. Stejně tak nazdobilo chodbu před jídelnou. Této výzdoby si všímali i cizí strážníci a hodnotili ji velmi kladně. Při pracovních technických činnostech docházelo k rozvoji jemné motoriky nácvikem přesného stříhání a ohýbáním papíru, výrobou papírových figurek, prostírání, vloček a krásných vánočních dárků. Účastníci se seznámili s tvorbou ze samotvrdnoucí hmoty, pracovali s fimem, ze kterého vyráběli pěkné šperky. Účastníkům byly nabízeny nové pracovní techniky, například barvy na sklo, frotáž, enkaustika, účastníci vyráběli vyšívání přání, drobné loutky, za zmínku stojí že i naši nejmladší, zvládli pod vedením vychovatelek vyrobit líbivé stromečky z rokajlových korálků. Dvě oddělení se zapojila do „**Srdíčkové výzvy**“, kterou pořádala paní Radka Rubešová, specializující se na tzv. tvoření s prožitekem. Vychovatelky každý den obdržely na e-mail tvořivý nápad, pokaždé s jinou výtvarnou technikou. Za celý týden si účastníci vyzkoušely práci s krepovým papírem, pečicím papírem, suchými pastely, modelínou či se šicívačkou nebo speciální raznicí na srdíčka. Účastníci tvořily srdíčkové labyrinty se jmény těch, které mají rádi, vyrobili přáníčka, která rozdali doma maminkám. Poslední aktivitou byla výroba srdíčkového pexesa.

Pohybové dovednosti byly rozvíjeny především při pobytu venku. Školní družina měla každý den k dispozici nové školní hřiště, na kterém měli účastníci dostatečné vyžití. Odehrávaly se zde tradiční míčové hry jako kopaná, vybíjená, na jelena. Na travnatém prostoru účastníci nacvičovali hod na cíl, skákali gumu, podbíhali pod lanem, hráli na slepou bábu či různé obměny hry na honěnou. V prostoru skautských kluboven byla využívána přírodní překážková dráha. K rozvoji koordinačních pohybových schopností přispělo i uspořádání dvou drobných celodružinových soutěží Přeskok přes švihadlo a soutěž zručnosti Pinokio. V rámci **didaktické** činnosti byly účastníkům nabízeny hry podporující rozvoj paměti, postřeh, rozvoj logického myšlení, pracovali s tematicky zaměřenými grafomotorickými listy, činnost byla zaměřena i na rozvoj slovní zásoby a čtenářské gramotnosti. Ve dvou oddělení cíleně podporovali i rozvoj

finanční gramotnosti a to výrobou „družinových“ peněz a učením se peněz používat při nákupech v družinovém obchodě. Při didaktických činnostech si účastníci založili „lesní deníky“, do kterých si pravidelně zaznamenávali nové poznatky o lese a o přírodě. Pro všechny účastníky byly uspořádány dvě soutěže „Poznej přísloví“ a „Pohádkový kvíz“. Nejstarší účastníci zájmového vzdělávání pro ostatní sestavili časopis vánoční speciál „Lesní smečka“ a naopak ti nejmladší vyhotovili „Jarní speciál“. V obou časopisech byly k přečtení pohádkové příběhy, byly připraveny osmisměrky, křížovky i výtvarná soutěž. Účastníci měli dostatek času na odpočinek realizovaný pasivní i aktivní formou. Nechyběla dechová cvičení a relaxace na podložkách, poslech relaxační hudby i mluveného slova.

Příležitostná zájmová činnost

Na každý měsíc měla školní družina pro účastníky zájmového vzdělávání připravenou akci nad rámec pravidelných výchovných činností. Avšak i letošní školní rok byl poznamenán omezeními v důsledku epidemie koronaviru a tak se nepodařilo všechny akce uspořádat. V říjnu proběhla soutěž „O nejkrásnější dýni školní družiny.“ Po loňské pauze, kdy byla soutěž pořádána online se letos sešlo 44 nazdobených dýní. Všechny byly vystaveny v atriu školy a porota měla složitý úkol, vybrat ty nejlepší. Vítězové si převzali diplomy i hodnotné ceny a drobnost obdržel každý soutěžící.

Další akce byly uspořádány tak, aby se mohli zúčastnit všichni účastníci zájmového vzdělávání ve svém oddělení a výsledky byly hodnoceny za celou družinu. Tak se nám podařilo skloubit koronavirová omezení a pořádání příležitostné zájmové činnosti. Za zmínku stojí účast v projektu „CELÉ ČESKO ČTE DĚTEM“ v měsíci říjnu. Vychovatelky dětem četly knížky v rámci odpočinkové činnosti. Většinou se jednalo o knížky rozdělené do příběhů, některé vychovatelky volily i knížku celou a v její četbě pokračovaly do jejího závěru. Od října do konce školního roku byla pro všechny účastníky na vchodových dveřích do školní družiny každý měsíc připravena pohádka zakódovaná QR kódem, kterou si mohli přečíst cestou domů nebo až doma společně s rodiči. V zimních měsících účastníci ve všech odděleních vyrobili různé varianty krmítek pro ptáky a při vycházkách je rozvěsili do okolí školy. Školní družina se zapojila i do **celostátní akce** v rámci vědeckého výzkumu, který organizuje Česká společnost ornitologická pod názvem „Ptačí hodinka“. Vybaveni dalekohledy, ptačím zobem, pracovními listy s vyobrazenými ptáky a sčítacími archy účastníci vyrazili do přírody. Získali tak přehled

o druzích ptáků žijících v jejich nejbližším okolí. Po celou zimu pak ptáky pravidelně sledovali a doplňovali jejich krmítka. Cílem těchto činností bylo rozšiřování vědomostí a formování kladných postojů k ochraně živočichů i životního prostředí. Na jaře již nebyla pro školní družinu platná žádná omezující protikoronavirová opatření, a tak se mohly konat v předchozích letech velmi oblíbené **Velikonoční dílny**, kdy se jedná o akci pro účastníky a jejich rodiče. Dílny proběhly 7.4.2022 od 16.30 do 18.00 hodin v prostorách školní družiny. Účastníkům a jejich zákonným zástupcům bylo umožněno si vyrobit velikonoční ozdoby, vyzkoušet si zdobení vajíček voskem a mramorováním, vyrobit si velikonoční přání a další jarní dekorace. Družinová oddělení měla velikonoční výzdobu a na akci panovala příjemná atmosféra. Souběžně s touto akcí školní družina uspořádala **první ročník soutěže „O nejkrásnější kraslici“**. Soutěžní kraslice byly vystavené na velikonočním stromě ve vestibulu školy a každý žák i učitel měl možnost hlasovat a rozhodnout tak o pořadí 28 soutěžních kraslic. O porotce nebyla nouze, neboť se sešlo víc jak 400 hlasovacích lístků. Pro každého soutěžícího i pro výherce byly připraveny velikonoční ceny a diplom ve tvaru kraslice.

V květnu se školní družina se zapojila **do největší kampaně Ekoškol** v České republice a to „Kampaně obyčejného hrdinství, kde účastníci, jejich rodiče i vychovatelky plnili během jednoho týdne různé ekologické výzvy, aby dokázali, že i milion malých změn může být víc, než

jedná velká. Bylo vybráno 65 záznamových deníků a do akce se zapojilo celkem 134 lidí. Jsme **jediná škola** z celorepublikového počtu 119 zapojených subjektů **a tím i jediná školní družina** v Plzeňském kraji, která se do kampaně zapojila. Za akci školní družina obdržela certifikát s celkovými výsledky, na kterých bylo možné prezentovat, jak je důležitý každý jednotlivec. Nejvíce účastníky zaujala ta skutečnost, že se celkem zúčastnilo víc než 11 000 lidí a bylo vysázeno tolik rostlin, že by zaplnily 69 tenisových hřišť.

1.6. 2022 uspořádala školní družina pro účastníky ke Dni dětí velké sportovní soutěžní odpoledne v parku v Potoční ulici. Vychovatelky připravily zábavná stanoviště. Každý účastník měl svou záznamovou kartu, do které po splnění disciplíny získal razítko. Po dosažení určitého počtu razítek si mohl přijít vybrat odměnu, mohl však i dále soutěžit a získat tak ceny bonusové. Akci provázela dobrá nálada, účastníci soutěžili poctivě a měli radost z dosažených výsledků i z odměn. Celkem se zúčastnilo 99 účastníků.

Při spontánních činnostech byly aktivně rozvíjeny kompetence k trávení volného času, účastníci se učili smysluplně trávit volný čas a orientovat se v možnostech jeho využití, učili se vybírat si zájmové činnosti podle svých dispozic, účastníci byli vedeni k samostatnosti. Vychovatelky účastníkům nabízely různé varianty činností, aby v oddělení nedocházelo k situacím, že účastník chodí po učebně a neví co by ho bavilo, snažily se každému nabídnout vhodnou činnost, předváděly nové deskové hry, nové stavebnice. Stejně tak i na vycházkách nabízely sportovní potřeby, hračky, deky dokonce i cely na stavění přístřešků. Po takovém aktivním působení vychovatelek si účastníci dokázali sami vybrat, jak budou trávit volný čas, zvolili si činnost, která je zaujme i potěší.

Ve spolupráci s **ostatními subjekty** byly na podzim uspořádány tři akce. Školní družina se zaměřila především na spolupráci s Městskou charitou Plzeň, neboť darováním „dobra“ se ve velké míře daří naplňovat jeden z bodů ŠVP a to uvědomování si odlišnosti jiných lidí, u účastníků dochází i k rozvoji sociálního citění. V listopadu se všechna oddělení již potřeť zapojila **do celostátní akce** „Krabice od bot“. Principem této akce je věnovat své starší, ale stále pěkně vypadající a funkční hračky těm, kteří na Vánoce pod stromečkem žádný dárek mít nebudou. Účastníci velmi ochotně nosili své hračky, aby je mohli darovat jiným dětem.

Společně s vychovatelkami hračky třídili podle věku, snažili se vytvořit pestrý obsah krabice. Učili se zhodnotit, zda by nějaká hračka dokázala udělat někomu radost nebo je již ohraná, poškozená či umazaná a pod vánočním stromkem by nebylo vhodné takový balíček rozbalit. Každý rok se počet odevzdaných krabic zvyšuje, v tom letošním se nám podařilo charitě předat 15 naplněných krabic. Dárky obdrželo centrum pro matky s dětmi v Havlovicích. Školní družina od organizátora akce obdržela děkovné pohlednice.

Další velkou radost udělala vánoční přání, která účastníci vyrobili pro „babičky a dědy“ z Petrklíče, kdy poskytovatelem těchto služeb je Městský ústav sociálních služeb Plzeň, který nám poskytl zpětnou vazbu v podobě fotografií šťastných klientů. Nezůstalo jen u přání pro Petrklíč, vychovatelky společně s žáky čtvrtých a pátých ročníků vyrobili reprezentativní vánoční přání pro ostatní základní školy, pracovníky Magistrátu města Plzně či Krajského úřadu v Plzni. S velkým ohlasem a vynikajícím výsledkem se setkala sbírka krmiva pro kočičí útulek Fousky se sídlem v Plzni-Liticích s podtitulem „S plnou miskou je svět o něco lepší“ Sbírkou byla zorganizována v předvánoční čas a nazdobené sběrné krabice byly umístěny pod vánočním stromkem ve vestibulu školy. Před dvěma lety se podařilo vybrat 30 kg krmiva, o to větší bylo letošní překvapení, kdy po nasčítání všech kapsiček, granulí paštik a dalších dobrot činila výsledná částka **neuvěřitelných 130 kg**. Nutno zmínit, že se k akci prostřednictvím školního parlamentu připojili i žáci a učitelé druhého stupně a jejich podíl na celkovém množství činil 30 kg, k celkovému množství přispělo i vedení školy. Od útulku se nám dostalo vřelého poděkování a nabídnuta možnost besedy. Cítuji : „Chceme moc moc poděkovat 14. základní škole Plzeň a jejich žákům za neuvěřitelnou sbírku krmiva pro naše kočičky. Jsme velmi dojatí

tímto gestem. Naše kočky budou mít plná břicha. Moc si vážíme přístupu úžasných lidí, kteří se do sbírky pustili a přivedli tak dětičky k dobrým skutkům. Mnoho koček nemá domov a mnoho koček nemá plnou misku. Díky této sbírce bude několika kočkám veseleji. Děkuje za podporu našich koček „

V březnu uspořádala školní družina akci „ Omalování pro malé klokánky“. Jednalo se o zajištění materiální pomoci adresované zařízení Fondu ohrožených dětí – Klokánku v Janovicích nad Úhlavou, která byla zaměřená na školní pomůcky. Po celý březen účastníci přinášeli ořezané pastelky, nepokreslené omalovánky a další nepoškozené školní potřeby (obyčejné tužky, pera, obaly na sešity, pravítka, desky na sešity...). K akci se připojili i žáci druhého stupně, do sbírky přispěli učitelé i vedení školy. V závěru se podařilo nashromáždit víc než 80 kg školních potřeb, mnoho nových sad kvalitních pastelků, byla zde i školní aktovka. Věci byly předány pracovníci Klokánku, která si je převzala ve školní družině.

Zákonní zástupci byli o činnosti školní družiny informováni především díky pravidelné aktualizaci webových stránek 14.ZŠ, kde má školní družina svou sekci. Byly zde zveřejňovány činnosti jednotlivých oddělení i akce společné, aby měl zákonný zástupce představu, jakou činnost školní družina v daném období pořádá, jakých dosahuje úspěchů. Toto bylo umocněno možností nahlédnutí do fotogalerie, ve které má každé oddělení svou podkategorii. Fotografie byly doplňovány každý měsíc při více akcích i častěji. Fotogalerie je chráněna heslem. Na webových stránkách má zákonný zástupce možnost nahlédnout do ŠVP i do Vnitřního řádu

školní družiny, informace jsou zveřejněny v plné verzi. Dále byla činnost školní družiny prezentována i ve vývěsce, která je umístěna u dveří sloužících k vyzvedávání účastníků z družiny. Zde mohl zákonný zástupce najít aktuální informace k chodu školní družiny, pokud neměl pravidelný přístup k internetu. Možnost informovat se o školní družině byla i v době konzultačních hodin vedoucí vychovatelky vždy každé pondělí ve stanovenou dobu. Vychovatelky se zákonnými zástupci komunikovaly elektronicky či na sjednaných osobních schůzkách, rovněž byly přítomny na třídních schůzkách, kde byl dán školní družině prostor. Základní informace o chodu školní družiny byly předány i zákonným zástupcům žáků **budoucích prvních tříd**, na sjednané schůzce, kde obdrželi přihlášky k zájmovému vzdělávání i informace provozní. Byly zodpovězeny jejich dotazy. Zákonní zástupci školní družinu aktivně podporovali například donesením krmivem pro ptactvo, doručením velkého množství školních potřeb pro Klokánek v Janovicích. Zapojili se do soutěže O nejkrásnější dýni a kraslici školní družiny, zúčastnili se velikonočních dílen, na kterých v rozhovorech s vychovatelkami činnost družiny hodnotili kladně a děkovali za uspořádané akce i za družinový program.

V průběhu školního roku docházelo k rozšiřování kvalifikace vychovatelek, které se účastnily seminářů pořádaných KCVJŠ Plzeň, jedna z vychovatelek se zdokonalila v používání programu Excel, další navštívila seminář Minidílny zaměřený na přírodovědné pokusy. Rovněž se účastnily webináře pořádaného firmou Bellhop, neboť školní družina tento systém aktivně využívá, včetně vedení třídních knih. Každý měsíc probíhalo metodické sdružení, kde se projednávaly konkrétní akce školní družiny, řešily se administrativní požadavky nezbytné pro chod družinového oddělení. Ze strany vedoucí vychovatelky jim byly nabízeny odkazy na webové stránky zaměřené na pobyt dětí v přírodě, vychovatelky využívaly ke své práci metodiky vydané „Lesem ve škole“, které jsou zaměřené i na konkrétní činnost školních družin. Školní družina má za sebou úspěšný školní rok, podařilo se dokončit celoroční program Les ve škole, všechna oddělení získala certifikát Lesní třída. Činnost družiny bude na webových stránkách organizace Les ve škole prezentována jako **příklady dobré praxe**.

Mgr. Jana Kovaříková
vedoucí vychovatelka

